

БИЗНЕС КОМПАС 2013 - РЕПУБЛИКА АЗЕРБАЙДЖАН

РЕПУБЛИКА АЗЕРБАЙДЖАН

Територия – 86 629 кв. км. Около 12% от територията на Азербайджан е покрита от гори, 1,7% от води, 55,1% от земеделски земи.

Населението на Азербайджан през 2012 г. е 9,5 млн. души. Около 53,1% (4 838 000 души) от населението на страната живее в градовете, а около 4 273 000 души (46,9%) живее в селата.

Съотношението мъже/жени е съответно 49,6%/50,4%. Средната възраст е 32,7 г., като около 31,4% от населението е на възраст между 19 и 34 г.

Средна продължителност на живота е 73,8 г. (жени- 76,5 мъже – 71,2 г.).

Средна гъстота на населението - 105 души на 1 кв. км.

Етнически състав на населението: 90% азербайджанци, руснаци – 2,5%, евреи – 2%, дагестански народности – 3,2% (лезгинци, авари, цахури, ханалугци, будухи), арменци – 2%, др. – 2,3% (удини, кюрди, украинци, тати, талиши)

Столица – Баку (2,7 млн. души)

Религии – ислям (96,5%), християни, евреи

Национален празник – 28 май (Ден на републиката)

Национална валута – AZN (азербайджански манат), 1 щ.долар – 0,786 азербайджански маната.

Основни официални езици – азербайджански. В страната все още голяма част от населението владее и ползва руски език.

Административно териториално деление – Азербайджан е разделен на 66 региона.

КРАТКА ИСТОРИЧЕСКА И ГЕОГРАФСКА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СТРАНАТА

Днешните граници на Азербайджан са резултат от колониалното деление между Русия и Иран.

Около 1000 г. пр.н.е. Северен и Южен Азербайджан са били част от държавното обединение, наречено Манна.

В северната част на страната, т.е. върху голяма част от територията на днешен Азербайджан, се появява държавата Кавказка Албания. Заедно с Грузия и Армения, това е третата държава, утвърдила християнството през IV век като държавна религия.

През 705 г. приключват завоевателните войни на арабите. Установява се Арабският халифат и господстващата религия става ислямът.

В края на X век арабите са изместени от империята на селджуките.

През XII век се извършва нова завоевателна смяна на властта – този път от Иракския султанат.

Век по-късно монголското нашествие присъединява страната към монголския хаганат.

През 14 век империята на тимуридите – наследниците на узбекския завоевател Тимур завладяват Азербайджанските територии. По това време Азербайджан става тюркоезичен.

През 40-те години на XVIII век се разпада империята на Надир шах и Азербайджан се раздробява на повече от 20 ханства. Техните управници са в непрекъснати разпри един с друг и това улеснява завоюването им от Русия.

Руската експанзия по западния бряг на Каспийско море трае почти 100 г. и се засилва особено в началото на XIX век, след присъединяването на Грузия (1801 г.). Поредицата руско-ирански войни затвърждават руските успехи, фиксирани в три мирни договора: Курекчайски (1805 г.), Гюлистански (1813 г.) и Туркманчайски (1828 г.). С последния се извършва окончателната подялба на Азербайджан, като северната му част минава към Русия, а южната остава в пределите на Иран.

На 28.05.1918 г. Азербайджан е провъзгласен за демократична република, която просъществува до 28.04.1920 г. След тази дата влиза в състава на СССР и остава като Азербайджанска ССР до 1991 г.

От 18.10.1991 г. Азербайджан е независима република, членуваща в ОНД.

Страната граничи с Армения (дължина на границата 1007 км), Иран (756 км), Грузия (480 км), Русия (390 км) и Турция (15 км).

Общата дължина на сухоземните граници на Азербайджан е 2648 км. Бреговата линия с Каспийско море е дълга около 800 км. Най-голямата дължина на територията на Азербайджан от север на юг е около 400 км, а от запад на изток е около 500 км.

Средната надморска височина е 400 м. Трите планински вериги – Голям и Малък Кавказ и Талиш заемат около 40% от площта на страната. Най-високата точка

е разположена на 4466 м. над морското равнище, а най-ниската е в Прикаспийската низина /-28 м/.

В страната има около 1250 реки, но само 24 от тях са с дължина повече от 100 км. Най-голямото езеро е Сарису /67 кв.км/, а най-дългата река е Кура - 1515 км, от които 906 км са на територията на Азербайджан. Площта на четирите главни азербайджански острова в Каспийско море е над 30 кв.км

През територията на Азербайджан минават редица важни международни транспортни трасета от Европа за страните от Средна и Източна Азия.

В Азербайджан се срещат 8 от 11-те климатични пояса – полупустинен, сух степен, субтропичен, умерен и студен. Средногодишната температура в низините е 15 градуса, в планинските части е от 0 градуса до - 10 градуса. През м.юли в централните равнинни райони е 27 градуса, в планините - 5 градуса. Абсолютният максимум е 43 градуса, абсолютният минимум е - 30 градуса.

ФОРМА НА УПРАВЛЕНИЕ

Азербайджан е унитарна държава с президентска форма на управление. Президентът се избира за срок от 5 години.

Президент – Илхам Алиев, избран на 15.10.2008 г. за втори пет годишен мандат с 88,73% от гласовете на гласувалите. През м. март 2009 г. се състоя референдум, в резултат на който президентът може да бъде избран повече от два поредни мандата.

На 16 октомври 2013 г. предстои провеждането на президентските избори, на които се очаква И. Алиев отново да се кандидатира и да спечели.

Висш законодателен орган – Национално събрание (Милли Меджлис) – състоящ се от 125 депутати с 5 г. мандат.

Министерският Съвет на Азербайджанската Република се подчинява на Президента на Азербайджанската Република и му е подотчетен. Той е натоварен с изпълнителните пълномощия на Президента на Азербайджанската Република.

Министър председател е Артур Расимзаде.

Първи заместник министър-председател е Абас Абасов.

Заместник министър-председатели са Елчин Ефендиев, Али Хасанов и Абид Шарифов.

В Азербайджанската Република действат следните **министерства**:

- Министерство на селското стопанство (министър Исмет **Абасов**);
- Министерство на финансите (министър Самир **Шарифов**);
- Министерство на труда и социалната защита на населението (министър Физули **Алекберов**);
- Министерство на екологията и природните ресурси (министър Гусейнгулу **Багиров**);
- Министерство на младежта и спорта (министър Азад **Рагимов**);
- Министерство на икономическото развитие (министър Шахин **Мустафаев**);
- Министерство на културата и туризма (министър Абулфаз **Гараев**);

- Министерство на националната сигурност (министър Елдар **Махмудов**);
- Министерство на транспорта (министър Зия **Мамедов**);
- Министерство на връзките и информационните технологии (министър Али **Абасов**);
- Министерство на промишлеността и енергетиката (министър Натик **Алиев**);
- Министерство на образованието (министър Микаил **Джабаров**);
- Министерство на данъците (министър Фазил **Мамедов**);
- Министерство на външните работи (министър Елмар **Мамедяров**);
- Министерство на вътрешните работи (министър Рамил **Усубов**);
- Министерство на здравеопазването (министър Октай **Ширалиев**);
- Министерство на правосъдието (министър Фикрат **Мамадов**);
- Министерство на отбраната (министър Сафар **Абиев**);
- Министерство на извънредните ситуации (министър Кемаледин **Гейдаров**);
- Министерство на отбранителната промишленост (министър Явер **Джамалов**).

В Азербайджанската Република действат и държавни **комитети и организации**, като:

- Държавният митнически комитет,
- Държавният комитет за работа с религиозните структури,
- Държавният комитет за работа с бежанците и принудителните преселници,
- Държавният комитет по статистика,
- Държавният комитет за работа с азербайджанците, живеещи в чужбина,
- Националната банка на Азербайджанската Република,
- Държавният нефтен фонд.

Основни управляващи и опозиционни партии и движения:

Последни проведени парламентарни избори – 07 ноември 2010 г.

Управляваща партия – Нов Азербайджан.

Съществуват **47 опозиционни партии и движения** като по-важни от тях са: Муссават, Партия на класическия народен фронт, Демократическа партия, Партия Умид, Национален форум, Партия Адалят, партия Гражданска солидарност, Либерално-демократическа партия, партия на Великото съзидание, партия Национална независимост, Народна партия, партия Айдънлар и национално младежко движение Ирали.

ИКОНОМИКА

Значителните залежи на нефт и природен газ определят привлекателността на азербайджанската икономика за чуждестранните инвестиции. Над 90% от тях се насочват към енергийния сектор.

След 1994 г. няколко значителни договори за производство и износ на петрол са подписани, като това дава сериозен тласък на икономиката на страната. През 2007 г. чуждестранните инвестиции в Азербайджан са на стойност 6.7 млрд. щ.д., което е с около 33.8% повече отколкото през 2006 г. Около 67,3% (4.6 млрд.щ.д.) от тези инвестиции представляват преки инвестиции, а около 21,1% (1.43 млрд. щ.д.) са финансови кредити.

Тенденцията за нарастване на чуждестранните инвестиции в икономиката на Азербайджан се запазва до днес.

Основни макроикономически показатели на страната

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Население (хиляди)	8779,8	8896,9	8997,4	9111,1	9235,1	9356,5
БВП (млн.манати)	28360,5	40137,2	34578,7	41574,7	51157,5	53995,0
Промисленост (млн.манати)	22441,4	29697,6	22203,7	27453,4	35026,9	33945,3
Инвестиции (млн.манати)	7471,2	9944,2	7365,0	9905,7	12799,1	15406,9
Селскостопанска продукция (млн.манати)	2793,0	3333,2	3466,7	3877,7	4608,5	5036,7
Обороти в търговия на дребно (млн.манати)	7591,4	10876,0	11828,5	13261,7	15880,3	17559,1
Износ (млн.щ.д.)	6058,2	47756,0	14698,5	21324,8	26570,9	34160,3
Внос (млн.щ.д.)	5713,5	7169,5	6119,7	6599,3	9756,0	9652,9
Приход в държавния бюджет (млн.манати)	6006,6	10762,7	10325,9	11403,0	15700,7	17281,6
Разход в държавния бюджет (млн. манати)	6086,2	10774,2	10567,9	11766,0	15397,5	17105,6
Средна месечна заплата в манати	215,8	274,4	298,0	331,5	364,2	396,0
Среден размер на пенсия	62,9	95,8	100,4	112,9	145,1	
Регистрирани безработни	50652	44481	41100	38966	38330	36791

Забележка: 1 манат = 0,786 щ. долара

**МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА АЗЕРБАЙДЖАН
(В сравнение с предишната година в %)**

ИНДИКАТОРИ/ГОД.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
БВП	134,5	125,0	110,8	109,3	105	100,1	102,2
Индустрия	136,6	124,0	106,0	108,6	102,6	95,0	97,7
Общо инвестиции	115,2	123,8	131,8	81,3	121,2	127,3	118,5
Селско стопанство	100,9	104,0	106,1	103,5	97,8	105,8	106,6
Транспорт на стоки	113,5	115,1	109,3	103,7	103,1	103,6	103,5
Услуги в съобщенията	123,0	127,3	129,8	113,1	129,7	113,3	115,9
Оборот на стоки	113,5	115,3	116,1	108,9	109	110,2	109,6
Платени услуги	142,1	133,8	129,7	112,5	110,8	107,8	108,0
Външна търговия:	136,0	101,1	466,6	37,9	134,1		
Само експорт	146,6	95,1	788,3	30,8	145,1	88,7	95,1
Само импорт	125,1	108,5	125,5	85,4	107,8	145,3	96,9
Външни инвестиции млн.	5052,8	6674,3	6847,4	5468,6	3786		
Доход на населението	126,5	142,7	142,4	108,0	113,3	119,6	113,8
Доход на глава от населението	124,8	140,9	140,5	106,7	111,9	117,3	112,2
Средна месечна заплата	120,6	144,8	127,2	108,6	111,2	109,9	108,7
Лица със статут на безработни	95,6	94,0	87,8	92,4	94,7	98,4	
Индекс на потребителските цени	108,3	116,7	120,8	101,5	105,7	107,9	103,4

Структура на БВП по видове икономическа активност (%)

	2008	2009	2010	2011	2012
ОБЩО	100	100	100	100	100
Селско стопанство, горско стопанство, рибарство	5,6	6,1	5,5	5,1	5,2
Индустрия	58,5	49,1	51,8	53,8	50,0
Минна индустрия, от която :	52,7	42,4	45,6	48,0	44,0
Добив на суров петрол и природен газ	52,0	42,0	45,0	47,3	43,2
Производство, от което:	4,7	5,5	4,5	4,0	4,1
Производство на хранителни продукти	0,6	1,3	1,1	1,0	1,1
Производство на напитки	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Производство на текстил	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Печатна индустрия	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Производство на петролни продукти	2,7	2,8	2,1	1,8	1,6
Химическа индустрия	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
Производство на строителни материали	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
Металургия	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Производство на метални изделия	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Производство на компютри и друго електронно оборудване	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Производство на машини и оборудване	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Поправка и монтаж на машини и оборудване	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Други сектори на производството	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Производство на електричество, газова и топлинна енергия, дистрибуция и доставка	1,0	1,1	1,6	1,7	1,8
Доставка на вода, изхвърляне и третиране на отпадъци	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Строителство	7,0	7,2	8,1	8,0	9,2
Търговия; поправка на средства за транспортиране	5,5	6,7	6,4	6,3	6,7
Транспорт и складиране	5,2	6,9	5,6	5,1	5,5
Настаняване и публични услуги	0,8	1,0	1,0	1,5	1,7
ИКТ	1,5	1,9	1,9	1,6	1,7
Социални и други услуги	9,2	13,2	12,9	12,7	13,9

Природни ресурси:

Освен нефт и природен газ Азербайджан притежава богати залежи от молибден, желязна и алуминиева руда, злато и др.

Отглеждат се: памук – 66 400 тона, чай – 9 800 т.;

Промишлеността е един от развитите отрасли на икономиката на страната. Това е важен отрасъл, който основно включва в себе си: добивна, машиностроене, металургия, топливно-енергетическа, химическа и продоволствена.

Производството на електроенергия през 2011 г. е над 20,294 Млрд.кВт/часа, като се очаква през 2015 г. да достигне 25 млрд.кВт/час.

През 2010 г. е приет закон за развитие на алтернативни и възобновяеми източници на електроенергия. В процес на изграждане са няколко вятърни електроцентрали.

През 2010 г. Аким Бадал Бадалов е назначен за директор на Държавната агенция за алтернативни и възобновяеми източници на енергия. Полагат се усилия за свързване на електропреносните системи на Азербайджан с тези на Грузия, Турция, Русия и Иран с цел осигуряване на възможности за износ на електроенергия от Азербайджан.

В резултат на проведените реформи в икономиката на страната, в периода 1995-2012 г. са достигнати значителни резултати.

Договорите, сключени на 20 септември 1994 г. за съвместни действия в нефто- и газодобивната промишленост с големи компании от развитите страни в света, оказват въздействие на темповете на ръста на нефтегазовата промишленост. Заедно с добивната промишленост се развива и обработващата промишленост.

През последните години е усвоено производството на касови апарати, микрокалкулатори, телефонни апарати, битови електрически прибори, блокове за пластмасови врати и прозорци, специални тръби за транспортиране на нефт и други стоки. Производството на определена част от продуктите в Азербайджан, които преди това са се внасяли от чужбина, е способствало за обогатяването на вътрешния пазар и е намалило зависимостта на страната от импорта.

Всичко това оказва влияние на повишаването на деловата активност в промишлеността и развитието на предприемачеството. Увеличението на броя на чуждите и съвместните предприятия 3 пъти е резултат от политиката на "отворени врати", осъществявана от властите на страната.

Понастоящем в областта на промишлеността функционират около 200 предприятия с чуждестрани инвестиции, от около 63 държави, открити са хиляди нови работни места.

Значителното увеличение на новите стопански структури, разширяването на предприемачеството и неговото динамично развитие, заниманието на физически лица с предприемачество е съпроводено с по-нататъшно повишаване ролята на недържавния сектор. Относителният дял на недържавния сектор в общото производство на промишлена продукция през 1995 г. е бил 5,5 %, а в 2011 г. се е увеличил до 80,5%.

Една от основните задачи, стоящи пред Азербайджан, е намаляване зависимостта на икономиката от нефтения отрасъл и обезпечаване развитието на икономиката в селските райони.

Явявайки се трети по значение след нефтения и строителния отрасли, **селското стопанство** играе основна роля за намаляване нивото на безработицата. В същото време този отрасъл има важно значение в намаляване нивото на бедност в селските райони. Провежданите от 1995 г. реформи в аграрния сектор оказват влияние в насока установяване на пазарни отношения в икономиката на страната, ефективното използване на земята и имуществото, усъвършенстването на отраслевата структура на аграрния отрасъл, формирането и стимулирането на предприемачество, изменението в облика на селото.

Броят на селскостопанските производители понастоящем е над 1.234 млн. души. От тях - 99,98% са частни производители, 0,02% - държавни. Около 78.648 производители на участъците на своите земеделски владения се занимават с производство, обработка и реализация на различен вид селскостопанска продукция. В момента в селското стопанство функционират 66,8% семейни, 32,8% домашни, 0,2% фермерски стопанства.

През 2012 г. делът на добавената стойност в селското, ловното и горското стопанства е съставил над 5,3% от БВП.

Данъчна система

С цел подкрепа на икономическата дейност и динамичното развитие на предприемачеството са внесени изменения в данъчната система - облагането с прогресивна скала на данък печалба на предприятията и учережденията е променено на пропорционална и коефициентът на данъка от 35% постепенно е намален до 24%, ДДС от 28% е намален до 18%, ликвидирани са редица други данъчни отчисления, максималната стойност на данък печалба за физически лица е намален от 55% до 35%.

Понастоящем има три отделни различни данъчни режими, които са приложими в Азербайджан. Те включват общия данъчен режим, данъчния режим, приложим за нефтените и газовите компании, опериращи по споразумения съвместно производство (СПП) и данъчен режим за компании, работещи по Споразуменията Правителството домакин (HGAs), касаещи основната инфраструктура за износ на нефт, както и Южнокавказкия тръбопровод.

Повече информация може да бъде намерена на страницата на Министерството на данъците на Азербайджан:

<http://www.taxes.gov.az/eng/qanun/>

Съотношение държавен/частен сектор и приноса им за формиране БВП на страната

По данни на Държавния статистически комитет на Азербайджан, през 2012 г. БВП е нарастнал с 2,2% в сравнение с 2011 г. и е в размер на 53 995 млрд. азербайджански маната. Нефтегазовия сектор генерира около 44,5%, не-нефтегазовия сектор – 55,4%.

Частта на промишленото производство в БВП съставлява 52,6%, селското стопанство – 5,4 %, строителството – 7,5%, транспорта – 6%, социални и други услуги – 11,9%., вътрешна търговия – 6,6%.

През 2012 г. са отчетени добиви от около 43,8 млн.т.нефт. Добивът на природен газ е достигнал 26 млрд.куб.м.

Инвестиционен климат

Общият обем на инвестициите, реализирани в икономиката на Азербайджан в периода на независимост, съставлява 42 млрд.щ.долара, от които 28 млрд.щ. долара са преките инвестиции и това е най-високия показател в региона.

Обемът на инвестициите в икономиката на Азербайджан през първата половина на 2012 година е 2,7 млрд. щ.д., като над 86% от тях са насочени към енергийния сектор.

Счита се, че за реализацията на комплекса от проекти по т.нар. "Южен газов коридор" ще бъдат необходими допълнителни инвестиции на стойност около 40 млрд. евро.

С цел привличане на инвестиции в икономиката на страната правителството осъществява политика на "отворени врати". В днешно време правителството на Азербайджан провежда мероприятия с цел продължение на икономическите реформи, подобряване на бизнес средата, развитие на не-нефтения сектор, който вече е с приоритетно внимание за правителството на Азербайджан.

През 2011 г. не-нефтения сектор отбелязва ръст от 7,9 %, докато нефтения сектор отбелязва спад от 0,7%.

Законодателство и режим на чуждестранните инвестиции

Правните и икономически принципи на общите социални, икономически и правни условия на инвестиционна дейност (капиталовложения) и чуждестранното инвестиране на територията на Азербайджанската Република са установени със съответните Закони на Азербайджанската Република "За инвестиционната дейност" и "За защитата на чуждестранните инвестиции".

Правителството предоставя на чуждестранните инвеститори следните допълнителни правови гаранции:

- Против влошаване на законодателството: в периода на реализиране на инвестициите съществуващият закон ще бъде в сила още 10 години.

- Против национализация на инвестициите (с изключение на обстоятелства, противоречащи на държавните и национални интереси) и реквизиция (с изключение на природни катастрофи, епидемии и извънредни ситуации). Ако национализация или реквизиция въпреки това се осъществят, то потърпевшите чуждестранни инвеститори ще получат незабавна и адекватна компенсация.

- На чуждестранните инвеститори, претърпели загуби вследствие на незаконни действия, осъществени от страна на държавни органи, се изплаща компенсация.

- Свободно репатриране на доходите след плащане на данъците.

Държавно регистриране

В държавния регистър на юридическите лица е изнесена обща информация за юридическите лица и техните учредители. Съгласно гражданския кодекс държавният регистър на юридическите лица е обявен за открит и всяка заинтересована страна може да получи копия от документите, подадени за регистрация.

Държавната регистрация се осъществява в рамките на 5 дни. След регистрацията в Министерство на данъците, компанията трябва да се регистрира и в други инстанции (Министерство на правосъдието и Държавния Комитет по Статистика).

След регистрирането компанията с чужд капитал може да пристъпи към търговска дейност в Азербайджан без да преминава през останалите видове регистрации и разрешения (например, регистрация на компаниите с чуждестранен капитал, лиценз за производствена дейност и т.н.).

За работа в Азербайджан е необходимо да се получи работна виза, за която се заплаща официална такса в размер на 1000 маната (около 1200 щ.д.). За обезпечаване на рационалното използване на трудовия потенциал, през 2012 година е определена квота от 9300 индивидуални разрешителни.

В азербайджан са заети чуждестранни работници най-вече от: Турция, Великобритания, Грузия, Индия, САЩ и Русия.

Митническа система

Азербайджанското законодателство признава няколко митнически режима, действащи по отношение на стоките, внасяни в Азербайджан. Най-важни за чуждестранните инвеститори са следните: транзит, митнически вземания, временен внос, вход и изход от митническите зони.

За стоките, внасяни в Азербайджан, се събират мита (адвалорно мито в рамките от 0 до 15%). Акциз се събира от някои видове стоки (тютюн и алкохолни изделия). ДДС в момента е 18%. На някои категории и видове стоки ДДС не се прилага и е 0%.

Износът (с изключение на металите) е освободен от държавни мита.

Външна търговия

Членство в международни търговски и финансови организации

Азербайджан през 2012 г. продължава да провежда преговори за присъединяване към Световната Търговска Организация (СТО) със САЩ, Япония, Еквадор, Шри Ланка, ЕС, Норвегия, Индия, Южна Корея, Тайван и Швейцария. Към настоящия момент Азербайджан е подписал протоколи за присъединяване с Турция, Оман, ОАЕ и Грузия, но реално не предприема решителни стъпки поради нежеланието на основните „играчи“ на пазара да загубят монополното си положение, поради което присъединяването на Азербайджан към СТО няма да се осъществи в близките няколко години. Отделно от това не е преодоляно и противоречието относно статуса на Азербайджан при положение, че влезе в СТО, а именно като „развита“ или като „развиваща“ се страна. Именно от този статус ще се определят и размерите на протекционистичните мерки на правителството по отношение на азербайджанските стоки.

Данни за външната търговия на страната. Географско разпределение на външната търговия, основни външнотърговски партньори. Основни стоки по износа/вноса на страната.

Основни външнотърговски партньори на Азербайджан от гледна точка на стокообмена са: Италия, Русия, САЩ, Турция, Франция, Индия, Индонезия, Германия, Израел, Гърция

При вноса на първите места: Турция, Русия, Германия, САЩ, Китай.

При износа на първите места са: Италия, Индия, Франция, Израел, САЩ.

Понастоящем Азербайджан се явява 39 партньор на ЕС по стокообмен, а ЕС се явява 1-ви външнотърговски партньор на Азербайджан с повече от 36,5% от стокообмена. На второ място се нареждат страните от ОНД.

Търговия, услуги и туризъм с други страни

Основен дял (до 91 %) от експорта на Азербайджан се пада на продукти на нефтената и газовата промишленост. Основно внимание се отделя на сключването на договори за продажба на природен газ от втория етап на газонаходището „Шах Дениз 2“. Именно от това развитие на въпроса ще се определи и ролята на Азербайджан в реализацията на проекта „Южен Газов Коридор“. На 28 юни 2013 г. в Баку от страна на консорциума „Шах Дениз“ 2 и управляващите в Азербайджан, официално бе обявено селектирането на проекта ТАР за западно трасе за пренос на природен газ от Азербайджан към Европа.

Определяща роля за реализация на този природен газ има СОКАР (Държавната компания на Азербайджан). Първите количества газ от „Шах Дениз 2“ се очаква да бъдат добити през 2017 година.

Стратегическите валутни резерви на Азербайджан към началото на 2012 г. са 35 млрд. щ.д.

Потребителската инфлация през 2012 г. се очаква да е в рамките на 7 - 8%.

Средната месечна заплата към 01.01.2012 г. е достигнала 364,2 маната, а месечната пенсия – 145,1 маната.

Продължава намаляване нивото на живеещите в бедност - от 49% през 2004 г. до 10% през 2012 г.

Външнотърговски стокообмен по стокови групи през 2012 г.

Групи стоки	Внос, хил. USD	%	Износ, хил. USD	%
Общо	9 652 871	100,0	23 907 984	100,0
Живи животни и продукти с животински произход	113 791,2	1,2	682,3	0,0
Зеленчуци	500 125,7	5,2	308 055,5	1,3
Мазнини и масла от животински и растителен произход	107 217,3	1,1	221 766,0	0,9
Храни, напитки, спитни напитки и оцет, тютюн	721 279,1	7,5	301 703,3	1,3
Минерални продукти	307 686,3	3,2	22 281 145,2	93,2
Продукти на химическата промишленост	662 506,0	6,9	174 585,0	0,7
Пластмаса, гума	427 263,5	4,4	108 989,0	0,5
Кожа и кожени продукти	4 474,2	0,0	14 091,7	0,1
Дървесина и продукти от дърво	274 864,7	2,8	2 017,9	0,0
Хартия и мукава; продукти от целулоза и мукава	114 063,0	1,2	12 264,1	0,1
Текстилни материали	80 093,4	0,8	52 573,6	0,2
Обувки, шапки, чадъри, изкуствени цветя	9 380,7	0,1	494,7	0,0
Продукти от камък, цимент или керамика	235 902,2	2,4	2 691,1	0,0
Перли, скъпоценни камъни, благородни метали и продукти от тях	16 068,2	0,2	81 536,5	0,3
Ранородни продукти от базови метали	1 467 525,8	15,2	218 426,3	0,9
Машини, електрообурудване	2 629 257,3	27,2	53 946,2	0,2
Превозни средства различни от железопътни, кораби и въздухоплавателни	1 414 854,2	14,7	42 380,6	0,2
Музикални инструменти, медицинск и други съоръжения	344 213,8	3,6	5 641,7	0,0
Разнородни промишлени продукти	212 349,2	2,2	2 327,3	0,0
Произведения на изкуството, антики и колекционерски предмети	239,1	0,0	869,4	0,0

Търговско-икономически връзки между Република България и Азербайджанската република

Външнотърговски стокообмен на България с Азербайджан (млн. щ.д.)

Година	Стокообмен	Износ	Внос	Салдо
2008	25.8	24.5	1.3	23.1
2009	26.3	22.1	4.2	17.8
2010	29.7	26.6	3.1	23.5
2011	33.1	32.9	0.2	32.7
2012	37.9	37.6	0.3	37.2

Износът на България за Азербайджан през последните години се развива по възходяща линия, докато вносът е с доста ниски стойности, с изключение на 2006 г., когато еднократно е внесен нефт за 44 млн. долара. През 2012 г. двустранният стокообмен е нараснал спрямо 2011 г. с 14.3%, а българският износ за Азербайджан регистрира ръст от 14.2%.

Данните за двустранната търговия през 2011 г. спрямо 2010 г., също сочат ръст на стокообмена и българския износ, съответно от 13.2% и 25.6%.

Водещи стоки в двустранния стокообмен

Водещи стоки в износа на България за Азербайджан през 2012г.

Групи стоки	Отн. дял, %
Плочи от дървесни частици и плочи от дърво или от други дървесни материали	23.2
Медикаменти	21.0
Автомобилни превозни средства за транспорт на стоки	4.5
Препарати за поддържане на косата	4.4
Хлебарски, тестени, сладкарски или бисквитни продукти	3.7
Птичи яйца с черупки, пресни, консервирани, варени	3.5
Машини и апарати за подготовка или преработка на тютюн	3.1
Автомобилни превозни средства за специални цели, (строителство, пътна помощ, др.)	2.7
Булдозери, грейдери, скрепери, валяци и др.	2.3
Хранителни продукти	2.0

Водещи стоки във вноса на България от Азербайджан през 2012г.

Групи стоки	Отн. дял, %
Полимери на етилена в първични форми	36.2
Нефтени масла и масла от битуминозни минерали	28.2
Шоколад и други хранителни продукти, съдържащи какао	16.7
Растения и части от растения, използвани в парфюмерията, медицината или срещу насекоми и паразити	6.7

Възможни направления за активизиране на по-нататъшното сътрудничество и увеличаване на българския износ могат да се търсят в областта на доставките на стоки на хранително-вкусовата промишленост, като живи животни и/или месо от тях (най-вече телета за угояване), вина, цигари, тютюн, безалкохолни напитки, парфюмерия и козметика, медикаменти, облекла, обувки, мебели, керамични изделия, санитарно оборудване, строителни материали, електронни и електротехнически стоки, оборудване за хранителната промишленост, електродвигатели, машини, подемно-транспортни средства.

Азербайджан има възможности за доставки на стоки на нефтената и химическата промишленост, метали, селскостопанска продукция, памук, растителни масла, чай, тютюн, плодове, зеленчуци, сокове, есетрови хайвери и др.

Добра предпоставка за разширяване на икономическите връзки ще бъде евентуалното присъединяване на Азербайджан към Световната търговска организация.

Инвестиции

Инвестициите на практика остава неразвито направление в двустранните отношения.

Година	Поток (нетни трансакции)	Размер (салдо към края на отчетния период)
2007	0.7	0.8
2008	1.2	2.0
2009	0.1	2.1
2010	-0.2	1.9
2011	0.8	2.7
2012	0.5	

Източник: БНБ (статус - предварителни данни)

Липсата на директна самолетна връзка между Баку и София и въведеният визов режим затрудняват двустранните икономически и туристически връзки. През 2012 г. гражданите на Азербайджан посетили България са 2 637 души, което представлява спад от 34.5% спрямо миналата година.

С началото на изграждането на елементите от т.нар. "Южен газов коридор" съществуват очаквания за повишаване на интереса на азербайджанския бизнес към страните от черноморския и балканския регион. Като основни сектори на интерес се очертават дистрибуцията на енергийни суровини, жилищно и пътно строителство и др.

Година	Азербайджански граждани, посетили България	Посещения на български граждани в Азербайджан
2007	1804	210
2008	1801	95
2009	2200	76
2010	1987	35
2011	1961	194
2012	2637	381

Съществува потенциал за развитие на сътрудничество в областта на туризма. В тази връзка е необходимо да се разгърне туристическата ни реклама, да се разшири системата от чартърните полети до българските курорти.

С цел популяризирането на страната ни като туристическа дестинация, в периода 12-14 април 2012 г. МИЕТ представи България като страна гост с национален щанд на международното туристическо изложение AITF в Баку, а в

периода 10-16 септември 2012 г. беше проведено опознавателно посещение на азербайджански туроператори в България организирано от МИЕТ.

В периода 4-6 април 2013 г. МИЕТ за втори път представи България с национален щанд на международното туристическо изложение AITF в Баку, на който се представиха 5 български фирми. Към българския щанд бе проявен повишен интерес, както от страна на официалните гости-президент, министър на туризма и културата, заместник-министри и висши азербайджански държавни чиновници, така и от страна на местни бизнесмени.

Договорно-правна основа

Отношенията между България и Азербайджан се развиват на базата на подписаните в периода след 1991 г. редица двустранни документи. Въпросите в областта на търговско-икономическо сътрудничество се регулират главно от:

- Споразумение между правителството на Република България и правителството на Азербайджанската република за икономическо сътрудничество, подписано на 12 ноември 2007 г.;
- Договор за сътрудничество в областта на туризма (Баку, 2 декември 1999 г.), в сила от 27 юли 2000 г.;
- Спогодба за насърчаване и взаимна защита на инвестициите (Баку, 7 октомври 2004 г.), още не е ратифицирана от НС;
- Спогодба за международни автомобилни превози на пътници и товари (София, 29 юни 1995 г.), в сила от 29 октомври 1996 г.;
- Спогодба за въздушни съобщения (София, 29 юни 1995 г.), в сила от 21 март 1996 г.;
- Спогодба за сътрудничество в митническата област (Баку, 2 декември 1999 г.);
- Спогодба за сътрудничество в областта на стандартизацията, метрологията и сертификацията (Баку, 2 декември 1999 г.), в сила от 31 март 2000 г.;
- Спогодба за сътрудничество в областта на статистиката (Баку, 2 декември 1999 г.);
- Спогодба за морско търговско корабоплаване (Баку, 7 октомври 2004 г.);
- Спогодба за международни комбинирани превози на товари (Баку, 7 октомври 2004 г.);
- Меморандум за разбирателство и сътрудничество в областта на енергетиката между Министерството на икономиката, енергетиката и туризма на Република България и Министерството на промишлеността и енергетиката на Азербайджанската република (София, 13 ноември 2009 г.);
- Меморандум за разбирателство между Булгартрансгаз ЕАД и Държавната нефтена компания на Азербайджанската република ГНКАР (София, 13 ноември 2009 г.).

Междуправителствена комисия

Съществена роля за активизиране на връзките между двете страни е отредена на българо-азербайджанската Междуправителствена комисия за икономическо сътрудничество (МПК). Съпредседател на МПК от българска страна е министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията, а от азербайджанска страна – министърът на транспорта на Азербайджан.

Към момента са проведени три заседания на Комисията, съответно на 29-30 юни 2000 г. в гр. София, на 6-7 октомври 2004 г. в гр. Баку и на 29-30 септември 2008 г. в гр. София. По време на заседанията са разгледани широк кръг въпроси от сферите на икономиката, транспорта, селското стопанство, енергетиката и др.

По време на третото заседание на Комисията в София е проведен и бизнес форум, с организатор от българска страна БТПП. Участието на български и азербайджански фирми на форума показва заинтересоваността на частния бизнес от създаване на нови контакти с партньори от другата страна, желание за развитието им и тяхното задълбочаване в бъдеще.

В ход е организирането и подготовката на четвъртата сесия на комисията в Баку, като двамата съпредседатели следва да се договорят за конкретни дати.

ПРАВНО – НОРМАТИВНА БАЗА И ПОЛЕЗНИ КОНТАКТИ

Официални електронни страници с информация за митническия и данъчен режим на страната, основните местни закони регламентиращи външноикономическата и стопанска дейности:

Президент на Азербайджан: <http://en.president.az/>

Държавен митнически комитет: www.az-customs.net/en/index.htm

Държавен статистически комитет: www.azstat.org/indexen.php

Министерство на външните работи: www.mfa.gov.az/?language=en

Министерство на икономическото развитие: <http://economy.gov.az/>

Министерство на финансите: www.maliyye.gov.az/en

Министерство на данъците: www.taxes.gov.az/eng/

Контактна информация за водещите местни търговско – промишлени палати, стопански камари и браншови организации:

Национална конфедерация на работодателите: www.ask.org.az

Търговска и индустриална камара на Азербайджан: www.chamber.az

Фондация на Азербайджан за насърчаване на експорта и инвестициите: www.azpromo.org

Информация за надеждни консултантски и юридически фирми в страната, които могат да бъдат търсени за съдействие от българския бизнес:

Бизнесът в страната е твърде разпределен/монополизиран и за започване на каквато и да е било бизнес дейност е препоръчително да се намери надежден местен партньор.

Practical Solutions Group LLC (PSG) е компания, който предлага комплексно правно и бизнес консултиране в областта на бизнеса, енергетика, инвестиции, данъци, договори, финансиране, счетоводство, недвижими имоти, управление на проекти, интелектуалната собственост, миграция и др.

Сред големите клиенти на компанията са SOCAR, Hoffmann La-Roche, YUG-NEFTEGAZ, Nobel Oil, OGPC/JGC , Carbomid Plant, Baku Shipyard, Azeriqaz, and etc.

Компанията разполага със свои филиали в САЩ, Холандия и Великобритания.

Practical Solutions Group LLC (PSG)

S.Rustam 18, Baku AZ 1010

Tel (+994) 12 492 13 10

Fax (+994) 12 497 70 44

www.psg.az

Координати на българската дипломатическа мисия /СТИВ/, почетни консулства в страната:

Посолство на Република България в Република Азербайджан

бул. "Хюсеин Жавид" №13, AZ 1073 Баку, Азербайджан

Телефон: +99 412 538 69 71; +99 412 538 69 72

Факс: +99 412 598 31 42

E-mail: [**Embassy.Baku@mfa.bg**](mailto:Embassy.Baku@mfa.bg)

Website: [**www.mfa.bg/embassies/azerbaidzan**](http://www.mfa.bg/embassies/azerbaidzan)

Служба по търговско-икономическите въпроси, гр. Баку

Димитър Лилов

бул. "Хюсеин Жавид" №13, AZ 1073 Баку, Азербайджан

тел.: +994 12 5386971;

факс: +994 12 538 09 85;

мобилен: +994 50 268 86 82;

e-mail: D.Lilov@mee.government.bg

Изготвил: СТИВ БАКУ

04 юли 2013 г.